

Излази сваке недеље
на читавом табаку.

Претплата, огласи и до-
писи шаљу се уредништ-
ву „Гл. Народа у Н. Сад.

ГЛАС НАРОДА.

Цена је листу:
на годину 3 фор.
на осам месеци . . . 2 „
на четир месеца . . . 1 „
за Србију годишње 4 „

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ 5 НОВ. ОД СВАКЕ ВРСТЕ И 30 НОВЧ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ, ЦЕНЕ СУ ЗНАТНО НИЖЕ ЗА ОНЕ ОГЛАСЕ,
КОЈИ ШТО ЧИШЋЕ ИЛИ У ШТО ВЕЋЕМ ОБИМУ ИЗЛАЗЕ У ОВОМ ЛИСТУ.

ОПАДАЊЕ ЛЕПОГ ИМЕНА ТРГОВАЧКОГ.

Код прилика, које се у нашој трговини сваки дан у већим па и мањим местима догађају хтети затворити очи, да их невидимо и ћутати о њима значило би не бити пријатељ и читавом сталезу трговачком и народу из кога је поникао и с киме живи и ради. Није ништа ново, да лепо име трговачко све већма и већма опада, али је ново да се то у јавноме листу каже и ми, износећи на видело ту немилу новину, чинимо то тога ради, да би се, пошто се каже какав је бол, нашао искусан лекар, који би из корена зло искинуо, ми ћемо пак за времеса кућном лекаријом послужити се.

На жалост морамо одмах приметити, да баш са оних од којих се бољем напредку надамо лепо име трговачко, са млађих трговаца, опада. Када помислимо да су некада лакше краљевине него трговачке фирме српске падале онда с болом у души морамо додати, да је садање зло заиста тако, да се не може ни часа почасити а да се лечења не лати, па ма се лекару и опорим вредљивим речма плаћало.

Истина да је и овде прво оружије за обрану: зла су времена, али се непита сада како ћемо се бранити него како ће се лечити, јер нико нас и не напада.

Да би се боља темељно излечити могла нужно је да се зна узрок бољи. Ми велимо, да је најглавнији узрок, узрок коме смо ми сами криви, те га и сами исправити можемо, наше прецењивање самога себе. Трговачки ред данас стоји тако исто као и Мадарска држава. Хоће се да смо чувени и важни, зидамо велике куће те заузмемо најлепше просторије, које би највише кирије доносиле, држимо златне хинтове, шарене слуге, нацифране куварице, собарице, слушкиње, и дадиље и ма да су све четир таке да би на њима орати могао, најмљујемо праљу и дајемо, да нам се прљаво рубље из куће носи. Ту треба понети, ту треба појести, ту треба новаца а кад се нема, кад се толико незара-

ди, колико се потроши онда место да смањујемо трошак а повећавамо зараду, ми правимо дугове, да подмиримо, што нам фали Мањак се гомила и напоследку нарасте толико, да се незна куда, као сада маџарски државници. Но држава није само тих државника него је народна. Народ ће патити ако држава пропадне те народ не да држави да пропадне, но устане одагна те лоше државнике, али то трговац не може учинити, јер би морао сам себе одагнати — и образ доле а женино име горе.

Ми и опет понављамо, да би ово прећутали, кад би било речи о трулом расту, који се нагао да падне, ми би пустили нека од њега ђубре будне, јер труо ни за ватру није, но овде је реч о зеленом стаблу о шибљници, јер прилике, које се пред нашим очима последњих дана десиле, показују, да је зараза, која обара лепо име трговачко, највећма међу млађим трговцима овладала и да је већ и на будућност на подмладак наш прелазити почела. Само нека је за око, само белу огрлицу ма кошуља и црна била, то је правило, кога се држимо сви данас а понајвише трговци.

Овде мислимо на трговачки бал, који је приредила овдашња трговачка омладина без разлике народности у корист болници својој.

Ма да неверујемо, да су чланови те омладине, позивајући на бал молили по кућама да што елегантније, светлије, на бал дођу, и да су многи тако и дошли ипак опрема за бал на коју се скоро полак онога потрошило, беше тако скупоцена, да је била на подсмеј, што се добило, цели, ради које се бал држао.

Ми просимо у рукавицама. Сиротиња смо треба нам доста помоћи а гледимо да што мање буде. Нека нам се опрости израз, али разметање наше доликује нам, као самур калпак на ћелаву главу.

Рећи ће нам се па нису ту сами Срби, али ако се други даде зар и ми морамо за њима.

(Свршиће се.)

ЦРТИЦЕ ИЗ ИСТОРИЈЕ.

од

Светозара Савковића.
ИСТОЧНИ НАРОДИ.

(Свршетак.)

Ни једна земља нема свега у изобиљу. Једна има више једног а друга другог производа. Једна има више вина и дрва, а друга више хране. Која има више дрва, даје ова у размену за храну или за новац. Новац је дакле средство, помоћу кога људи и народи своје потребе намирују, производе, еспаце размењујући. Радња, која се том разменом бави, зове се трговина. Новаца и трговине било је и у источних народа. У Инда и Мисираца била је унутарња трговина већа него ли спољашња. У Вавилоњана била је велика спољашња трговина, то јест трговина са другим народима. Вавилоњани пренашали су еспац са истока на запад, из Индије до средиземног мора, које лежи међу Азијом и Јевропом. Они су били посредници међу предњом и стражњом Азијом.

Понајживљи трговци старога века били су — Финичани. Они су живели у ускоме приморју међу Ливаном и средиземним морем и водили су трговину скоро са свима земљама, које су лежале на поменутом мору. Како им је земља била малена, то су брзо намножили се и селили се у друге земље, те у њима подизали вароши, ширећи свуда знање, науку и уметност источних народа. Финичани дакле имају по највише заслуга, што су клице просвете, које су у источних народа поникле, на запад, у Јевропу пренесене, где су на згодније, поспешније земљиште пале, па су обилатије, боље плодове донеле.

У колико је човек, кад се развије и избрази, савршенији од осталих створова природних, у толико је слабији и несавршенији у првим тренутцима, у прво доба свога рођења. Не би ли одојче, да му није својте његове, пропасти морало? Сама природа је дакле човека од других људи, од друштва зависним направила. Породица је по томе прво друштво човечије. Породице су множиле се и више њих сачињавале су племе. Више племена састављала су народ.

Човеку је урођена тежња за одржањем себе сама. Да би себе одржао, брани се он противу свију спољашњих нападаја. Он чини припреме, како би му живот, част и имање што сигурније било противу свију опасности. Тога ради ступа он у друштво других људи, у коме се сви заверавају, да ће један за све а сви за једног добри стајати. У томе друштву определи се, шта сваки сме а шта не

сме чинити. Ту се одреде свачија права и свачије дужности. Таково друштво зове се — држава.

Прве државе постале су у — источних народа. Као што је у ових народа све несавршено, тако и државе њихове нису ни налик онаке биле, какве би требале да су. Њихов државни живот био је тек у зачетку, у повоју.

Скоро сваки народ има да се бори противу непријатеља. У тој борби својој избере он себи вођа, који ће га предводити. Избор тај пада обично на онога, који је телесном и душевном снагом својом по најбољи. Овоме поверава он обично управу и у мирно доба. А деси се и то, да се војвода сам постави на врх народу, да сам себе прогласи — владоцем. Како је народ у првобитном стању своје сиров, необуздан, то је онда и владалац му сировији, необузданији.

И у источним државама били су владоци — необуздани. Владалац био је потпуни господар државе. Он располаже имањем и животом држављана. Он се сматра као неки бог, пред киме народ по прабини пузи. Владачева ћуд држављанима је — закон. Је ли му воља уживати, то му све сласти бујнога и раскошнога истока на руци стоје. Је ли жељан боја и мегдана, само треба да изрекне вољу своју, па му поданици листом у бој летети морају.

Овакви владоци били су мање више у свију источних народа. Код Инда и Мисираца била је још та разлика, што су поред владалаца свећеници и војници имали по највише власти. Ту је био сваки ред или staleж за себе, тако да се нису међу собом женили ни удавали, да је син само оно бити могао, што му је отац био. Ти редови зову се касте. Где је друштво овако удешено, ту не може бити трајног напретка, јер ту се не може сваки члан друштва слободно кретати, нити има прилике, да способности своје потпуно развије. За то и јесу источни народи за рана дошли до неког ступња развитка и образованости, па су онда ту и застали.

Неки су од ових источних народа одржали се и дан данас, али ни корака нису даље крочили у развитку своје. Тако Инди и Перзијанци и сада још онако исто живе, као пре две до три хиљаде година, ударили су шта више у натраг у просвети.

Да би човек себе одржао, набавља он себи свега, што му је за живот нужно. Он себи набавља храну, одело и остало, што му је потребно. Као што он захтева, да му у томе послу његовом други не чине сметње, тако ни он не треба другима да на пут стаје, а још мање треба да дира оно, што је туђе, да туђу имовину себи присваја.

Што важи за поједине људе, то исто важи и за народе. У ову погрешку многи народи упадају. У ову погрешку упадају особито они народи, који нису сами своји господари, над којима влада необуздан владалац, неограничен самовласник. У ову погрешку упадали су особито — источни народи. Ратовање, освајање туђих земаља била је најмилија забава источним владоцима. Најсилнији освајачи старога века били су — Перзијанци. Они су освојили скоро све тада познате државе. Па какве су користи они, какве користи је свет отуда имао? Ни какве! И велики Александар, краљ македонски, и Римљани, и велики Наполеон, цар француски, освајали су туђе земље, али су они свуда и просвету ширили, те су освојене земље, те је свет од њих бар какву такву корист имао, али од Перзијанаца није баш ни какве имао, јер ови су само разоравати а ништа нису дизали внали.

Унутра су дакле држављани источних држава били притиснути, те нису могли способности своје довољно развијати, а споља, у борби противу других народа трошили су и оно мало зехуде снаге. Је ли дакле чудо, што су ти народи били слаби, што су им државе биле трошне, па су под првим јачим ударцем у прах и пепео претварале се? Стари, источни народи били су робови у својим рођеним државама, а робови се ни кад не боре за отаџбину оном вољом и оним одушевљењем, којим се боре слободни грађани слободних држава. Таквих слободних грађана било је тек у потоњим јевропским и американским државама. Тек у овима почели су народи сами својом судбом располагати, сами о својој држави и просвети бринути се. Тек ове државе заслужиле су име правих народних држава, јер је и у њима и народ учешћа добио у управљању државе.

Од свију ових источних народа живели су једини Мисирци у Африци а сви остали у Азији Сви ови народи изашли су на глас, били су у јеку од двадесетог па до петог столећа пре Христа, њихово је дакле доба, које се по њима и назива источно доба, трајало својих петнаест столећа или хиљаду и пет стотина година.

СРПСКА МАТИЦА И БУКОВЧАНИ.

(Свршетак.)

Но кад се после две године увидло, да Нинкофија није за то место дорастао, и он сам ово призна и кад је видео, да ће морати из службе одпуштен бити, а он се са својим највећим непријатељем Папфијом измири, пак Матицу оклевета да је упропастила многи новац.

Непријатељи народне странке — туркоски конзулат, наши калуђери и маџарска влада ово једва дочекаше, а по свој прилици су — ово и наручили, те јуриш на Матицу. Суд одузме књиге — све непријатељске новине зину — министар из Буда-Пеште виче „сели се у Буда-Пешту, — а кад тамо суд маџарски сам увиде, да је Нинкофија лагао, и реши да књиге врати, — а министар из Пеште намести комесара Флата да прегледа и пази на Матицу, — а даље се показа да је баш исти Педер Нинкофија занео Матицу за својих 300 фр, а вр. због чега је и тужен суду, — те ће сада за то што му је Корнел Ј. своју кауцију више од две године дао, те је он на њој до 2000 фор. заслужио, сада још и ову штету морати платити,

Докле што је К. Ј. добио за 3 месеца Нинкофијевим заступством 150 ф. узео је овај од Матице 300 ф. које К. Ј. плаћа. То само људи који су лукави као твор а безобразни као пацов — могу чинити и одобравати.

Пак шта би хтели Папфија — Нинкофија — и остала црна чета да од Матице направе? ваљда завод (фабрику) творницу за произвађање Јаничара, а они да буду Јаничараге и аганлије.

Нинкофија је хрђав човек, а још му је гаднији поступак, али то је само последица много већег узрока, а узрок је лабавост моралне снаге народње напредне странке у Нов. Саду, која се с тим показала, што није могла место Нинкофија из своје средине човека наћи, те се онај не би увукао у Матицу, — шта би н. п. фалило да је г. — —, који је богат човек који има као директор задруге 1200 ф. плате и још два сина, — пак да је један од њих Корнела заменуо, то би заиста не само племенито него и дужност била, — али да, тамо не би било 1200 плате. — А дужност је била да народна странка овако

ради, јер е тога што је Матица у Н. Саду, не само да је морална него и материјална корист баш највише Н. Сада.

Даље је узрок и то што су се појављивали неки штркови — мирносоци и гладиловићи, те под видом тога измирења нападају народну странку и разоравају је, а шире „туркоску.“

Мирити се има смисла са људима, који су то из незнања то по своме животу и уверењу, конзервативци — ултрамонтинци — настражњаци, али нису се никоме ни за што продали, с тима се треба мирити и обавештавати, као што је н. пр. бијо мој стари пријатељ Васа Димић из Оросламоша свештеник, пак кад се обавестио и уверио о штетном раду туркоса за свој народ и опстанак и будућност његов, он се отресао туркоса, и видели смо да није било после жешћег и валаннијег псборника народне странке, те му је тако леп спомен м. љу браћом остао.

Држим да ми мој пријатељ и његов честити син не ће замерити, што овде нашу старину споменух.

А на против покушавати и изводити нека тобожна измирења са људма, који су познати као продане душе, то ћемо увек дочекати да они народну странку изиграју, јер продане истом залечу кад већ осете да су малаксали, да су скоро прегажени, онда траже измирења и лажу покајање, — а наши мирносоци и гладиловићи, неки из глупости и добре воље и неки из својих рачуна, — одмах стану полутанство и измирење проповедати, а с тим лабавост у нар. странку уносити, — та ни Христос није полутанио са својим начелима и науком, — боље је да исти гладиловићи и мирносоци, који и онако већ тајом симпатишу са туркоси, оду к њима јавно, отворено, него данам народ трују и обмањују својим лажним положајем.

Та ено нам примера у самој повесници Богочовека спаса и учитеља рода људског Исуса Христа. Апостол Павле био је испрва најжешћи гонитељ Христов али кад се уверио о истини и важности његове науке постао је највећи поборник и са разширеним рукама примљен је у дружину ученика Христови, у којој је до смрти најваљанији раденик бијо.

Али на против Јуду Искаријота, који је за корист — за новац свога учитеља издао, оставише и презреше сви апостоли и сва дружина њихова, не мирише се — не полутанише се — него га одлучише од себе као чивути своје шугавце и краставе — „прокажене“ — те сврши како је заслужио — обесио се сам.

Чудно је то да су баш Буковчани подали се за ору против Матице српске, али кад узмемо у обзир што је моја маја мени о Буковцу приповедала, нисмо се од њих бољем ни надати могли.

Моја је маја била близу 70 година, а род са Папфијом, пак док је млађа била ишла је у Буковац, а кад смо је ми деца једном запитали „зишто мајо сада неидеш у Буковац, и зашто је тамо тако велико блато.“

Одговорила нам је ово:

На Буковац је као и на Карловце Бог заборавио, зато је тамо блато. Кад је свети Петар ишао по земљи и учио народ, сусретнесе једанпут са маторим ђаволом, који се као калуђер обуко, ђаво поче обраћати св. Петра да остави Христа пак да пређе на ђаволску страну, обећавајући му свака блага и уживања на свету.

Свети Петар одбије ђаволску понуду, већећи, нећу за то да теби пређем кад више ништа немаш. А ђаво се почеше по глави и рекне, „та имам још нешто али то ти не могу дати оставио сам за себе, то ја водем.“ Свети Петар постане љубопитљив да види, шта је то Даби тако мило, пак му рекне, „но па ти баш не мораш то мени дати али само ми кажи кажи шта је, па можда ћу се онда предомислити шта ћу радити.“ —

Ђаво се дуго нећкао пак напоследку рече та знаш то су Ср. Карловци, Буковац и Лединци, сакрио сам их под — — јер ту су таки људи да ја ту увек могу по коју мени продану душу да наместим да их гули и заводи.

Свети Петар се на ово насмеје и остави, и оде да покуша да спасе та места од ђавола, али само је мало у Лединци успео а из Буковца и Карловаца морао је утећи, ето дакле видите децо, и ја би утекла из Карловаца у које боље место али не могу као св. Петар, а у Буковац шта ћу кад су као и Карловчани.

Лединци су се измакли ђаволу — — — — —, јер су у више прилика показали свест и поштење, — у јавним народним стварима, али над Карловцима и Буковцем још лежи ђаволски реп.

Та у Карловцима и Буковцу — код толиких попова — школе су комуналне.

И драги читаоци нека ми опросте што им сада мешто обећаног директора новчаних завода ово написах јер нисам ја него опет ђаво крив. —

А народној странпи би желијо, да приидућем избору земаљског посланика неискуси штетне последице полутански гладиловића и мирносоца — као сирота Матица.

П — К.

ЧИЧА МИЈА И СВЕЋА ВАРАЛИЦА.

Ко не познаје стара чича Мију? та, да, ваљан је он старина био, поштен, вредан раденик, борац где се народа тицало, где се тицало његове слободе. Три ране показују, да је грудма непријатеља дочекиво, да није залуд у боју био.

И старо и младо штовало је њега. Младићи би га целивали у руку а старији понизно би скидали своје капе, поздравивши чича Мију.

Само једну ману имао је он, што је страшно сујеверан био.

„Једном одем ја“ вељаше ми он „на вилину водицу“ да пасем мог „Риђу“. Пустим га по пољани, а ја седнем под једно дрво, па се замислим. Мислио сам како то мај може бити, да је мој риђа увек мршав а једе за тројицу? Лупао сам скоро до поноћи главу, ал' бадава, мемомж' истесати. Погледим га. Кад, имаш шта и видети! Једна женска прилика попела се на њега, зауздала га златном жицом, па се намешта како ће боље да седне на њега. Коса јој пала по риђи, а имала је као снег белу хаљину.“

„То ће бити ђаволска трага“, помислим; ко војник нисам је се бојао. Потрчим к' њој као да је добро извоштим. Таман ја буџом замао да је одаламим, ал она ђагне риђу, па полети као да је крила имала. Ја за њом. Ал дићеш ти ђавола стићи? Кад сам се сав запенушио станем да се одморим. Риђа је трчао као манит, док и њега пена необли.

Жао ми га је било, да се тако мучи, ал' бадава, немогах му помоћи. У крајњој нужди сетим се на бога.

„Во имја оца и сина, и свјатаго дука“ рекнем ја, и чуда невиђена, вештице нестало са риђе.“

„А јел' то истина чико“ запитах га ја.

„Исуса ми“.

Ја сам се смејао.

„Бре цицу ти материну, немој се ти ту мени церекати. Ниси ни ти кашиком мудро-ст посерко, ако си кроз коју школу прошао, Јел' ја лажем, а?“

„Та нека ја то чича Мијо! само онако ко немогу да верујем“ ...

Једнога дана седим ја у мојој соби, а чича рупи унутра.

„Шта је чича Мијо?“ запитах га

„Хм! шта је? казо би, ал' ко' нако, немам петље да ти се исповедим“

„Та небојте се чико, нећу ја ником казати. Крста ми!“ „Синоћ идем ја“ започне Мија „на моју њиву, кад дођем до раскршћа, видим

баш на мојој њиви да горе пламен. Знаш ли ти богати шта то значи?“

„Ја не знам“

„Но сад тек видим, да си букван, да у глави немаш ни а! — и ту се чича Мија тако завати ноктом за зубе сам мислио, сад ће га истргнути.“

„Видиш“ настави он, тај пламен виде само „видовити“ људи. И ко види тај пламен, треба да тамо иде, да копа, јер ту мора бити блага“.

„Па зар ви то верујете чико?“ запитах га ја смејући се.

„Бре лулуту твоју, немој ти мене правити лудим. Одкуд се обогатио Каралампије Гргеч. Арон Плетикапић, а? Отуд што су видели таки пламен, после отишли, и ископали благо“.

Ја сам се чинио да верујем, и ако знађах, којим начином оба речена, до новаца дођоше.

„Па шта мислите сад чича Мијо?“

„Шта мислите? — још „ноћас ћу тамо ићи. Зар да пропустите таку прилику, коју ми сам бог даје?“

„И нетреба чико, нетреба. И ја ћу ићи с вама, то јест ако узхтете.“

„Па зато сам и дошао амо“

„Па добро, пред вече дођите к' мени, донесите што нам треба, па ћемо у име божије да покушамо срећу.“

Чича Мија оде. Ја сам се смејао у напред јер сам знао како ће се чича љуто преварити. Па бар нек се под старост опамети.

Чим се смркло, чича Мија дође к мени. Два ашова је понео, којима ћемо ископати благо.

Прођемо кроз село, и за по сахата, дођемо до њиве чикине.

„Ха ено, ено пламена“ викну чича „видиш ли га“.

„Ја га невидим, та то само видовити људи могу опазити“ рекох чича Мији, да би потврдио е је он „видовит“

Дођосмо до места где је пламен светлуцао (Немци називају таку светлост: ирлихт)

Чича Мија се прекрети и стаде копати. После по сахата мучна пословања, зашкрипи ашов чича Мијин.

„Ха једва једном, ту је благо!“ викну чича Мија усплахирено, а по лицу му се осуше зраци неисказане радости.

Још једном притисне ашов, савије га и над земљом стајаше грдна кошчурина, бог те пита од какве мрцине.

Чича Мија још љуће је притискивао ашов, и по сваки пут избацио подикоји остатак сироте животиње.

„Канте се даљег рада“ рекох чича Мији „благо је нађено“.

„Ди га је?“ питаше брзоплетно чика.

„Па ето вам га пред ногама, те кости што их ту видите, то је благо које ова земља скри-ваше, друго никакво нећете наћи“.

„па одкуд би онда онај пламен био јел?“

„Из тих костију што вам под ногама леже. Та варалица свећа (irrlicht) постаје из материја (градива) које се у костима налазе, и које се лако саме од себе упалити даду. Отуд је она светлост, а не као што ви држасте, да је то знак, где је легло закопаном благу.“

„Право дати кажем, ја ти неверујем“.

„Но јаћу вас уверити, да је тако. Сутра у вече исти таки пламен, у вашој авлији показаће се“.

С овим се вратисмо.

Сутра дан спремио сам, што ми нужно беше да ми покушај за руком испадне, одем

и закопам га у ђубре што лежаше у авлији чика Мијиној.

Затим одем код њега, и изазовем га на двориште да изчекивамо кад ће се пламен указати.

Не потраја дуго, и блед пламен подиже се над ђубретом.

„Но верује тел ми сад?“ рекох чича Мији, пошто сам му показао, из чега се пламен породило.

Он ме чудновато гледаше.

Ја сам се радовао, што ми покушај за руком испадне.

„Верујем ти синко“ рече најпосле чича Мија, па сад да некаже човек, да та школа није ђаволско училиште“.

Од ото доба, није чича Мија вребао више пламена, а и ако га је опазио, мирно је поред њега прошао чудећи се, шта све човек у тој школи научити може.

Јоца.

И З П Р И В Р Е Д Е.

ШТА НАМ ВАЉА РАДИТИ.

(ПРАВО ПРЕШТАМПАЊА УЗДРЖАНО.)

(Наставак.)

Казао сам да је поправљено тројепољство или слободно газдинство по нас најбоље.

Најбоље, што сви чиниоци напредног газдинства нама сасвим мањкају.

На прама губеру ваља нам се и протезати.

Поправљено тројепољство, или слободно газдинство, састоји се из следећега реда. И то годишњом променом:

1. угар.
2. жито или репица.
3. јечам или зоб.
4. кукуруз, кромпир, кудеља.
5. жито, зоб, јечам, лањик.
6. На стрњики кукуруз, на лањику жито.
7. угар.

Ко год може избегавати усев на усев, нарочито сламу на сламу, нек се чува као живе ватре, што више ђубрета, тим пунији амбарови.

Јесење орање мора бити широка бразда, грудваста, тако да и мраз има земљу дробити а не усев. Пролетња пак што ужа и дубља бразда, и земља ситнија, да чешћа рана буде да дуже влага траје, да рани усев сунце неопали.

Јесење орање што дуже стоји тим боље, пролетње пак ни часа не сме прочасити. Пролетње сејање најбоље је у вече сејати, а рано дрљати, влачити, или најбоље ваљати; ди је све троје могуће понајбоље.

Баћа Мијо, Штево и Гајо, у поздну јесен и поздно пролеће, нити има Митров-дана,

нити Благовести јер кад снег огрезне а ветар пропири, окрене мраз или суви ветрови — за рахатлук неће свеци да знају, већ светим Николом веле: макни и ти веслом, пак ћу и ја помоћи.

Јануара у газдинству окром пропуста воде, копања јендека, ранења стоке, надгледања пчела, сече дрва, вучења ђубрета мала је или никаква радња у пољу.

Но ипак на јесењем орању може се посејати јарица жито, јарик јечам, јарик раж и ко има доста семена лањик (вику); да га може дочекати и недочекати.

Ако је благо време може се под исте усеве орати а и под зоб, гра, кудељу. Јер што поздније јача мрзла, бољи усеви.

И позниче кад кад је и најјаче, али тек рани тићи најбрже одлећу.

Јануара ваља газдама претрести и кошеве, и амбаре, и чардаке и котобање; што је укварено на марву, а што је добро за продају,

Јануар је најглавнији за марву, које се игра о светом Сави оће Бог ме и о Ђурђеву. Кад га онда дижеш, подигнут га више нећеш.

Јануара ваља и сва земљоделска оруђа кола, плугове, дрљаче, ваљке, бране, косе, мотике, сикире, ашове, кошаре, траље, калица, лопате и сва друга претрести, и у ред довести, да кад куцне час рада, не мора Фетеру по помоћ трчати.

Емил Чавра.

ДОПИСИ „ГЛАСА НАРОДА.“

Од више страна наваљују на нас да отворимо места и дописима у овоме листу. Ми ево то чинимо, но унапред морамо казати о чему да нам се пише или управо шта смемо у овај лист примати. Лист овај није политичан, дакле све оно, што незадире у политику има у њему места. О школи, о цркви, о друштвеном животу и т. д. Личне нападаје изостављаћемо и допуштати, да се само дела, која се тичу службе, оних људи на јавност, износе, који јавну службу имају, дакле дела свештеника, учитеља поглавара црквених општина. Име ничије нећемо наводити него само службу онога о коме и место одакле нам се пише. Доста је да они знаду, како се зове тај и тај што је то и то у школи у цркви и општини учинио, де је што учињено, осталога света тиче се само шта је учињено, да се, ако је лепо на њега угледа, ако хрђаво, да га се чува. Само када се добро што о коме јави, онда ћемо и име истога споменути, јер ако изнашање имена поред доброг дела друге подстиче, изнашање поред злог често горе прави. И по томе у име Божије ево одпочињемо:

Сириг. 20. Јануара. 1875. Вредно је на јавност изнети, колико је Сиришка српска мала општина, која једва 1100. душа броји, за ови прошли пет година, од кад се по решкриту организовала, примивши у руке самоуправу цркве и школе напредовала. Немајући никакви непокретни добара, добровољним приловима и добром манипулацијом свога новца, дотле је дотерала, да је за ових пет година пет хиљада готових новаца нагаздовала, из ког новца сазида нову школу, од тврдог материјала, на лакат, 24 фата дугачку а 5. фати широку и 3 фата високу покривену препом са уздигнутим кубетом. Школа је сама 5 фати дугачка 4 широка, остало је ходник пространа соба 4 фата дугачка а 3 широка, (која је приправљена до бољи година за старији или женски разред), учитељски стан има лепе три собе, све патосане са шпалетнама, затворену кухињу и комору, а поред зграде нова штала и шупа. — Ова дивна школска зграда још је јесенас до времена почетка школе довршена, а сад је на Св. Саву у његову славу освешћена, у присуству свију становника Сиришки, којом је приликом учитељ В. Поповић говор држао.

Тај дан у вече држало се „Село“, на „Селу“ су деца школска, мушка и женска — уобичајеним начином — певала и декламовала, а Свећеник Петар Давидовић држао је свечаности сходан говор. На Селу је доста било и страних гостију, те је тако придешло 134 фор. од чега је потрошено на приређење свечаности и „Села“ 50ф., а чист приход. 84ф. одређен је на опреме школске и учила. — А сад уједно изричемо лепо српско фала свима учасницима на

Светковини и „Селу“ а особито гостима, и кличемо: Живели сви они, који Српски и људски род унапредују! (И ми се из свег срца усклику придружимо, и овом приликом и радо и са жалашћу бележимо, да се сва места, која су даље од средишта српска с ове стране, нарочито она, која је оцколео туђин и за српску школу, за српску књигу и новину боље брину, него остала. Радосно због првих је жалосно због последњих, а завршујемо: слава честитој сиришкој општини. Уредн.) Школски Одбор.

У Вуковару 21. Јануара. 1875. Немогу пропустити а да вам не јавим како је честити раденик и са родољубља свога на лепоме гласу становник вуковарски, Аћим Радошевић, положио за г. Јоцу Петровића, који је изабран за протуставника општинска 600 ф. а. вр. кауције; јер је страшно примио срцу, да учен човек, који нам врло нужно треба без леба и службе седи. (Живео!)

Одбор жупаније српске пронашао је кнеза иришког, кога је солга бировљев заступник са службе уклоњено за право, и поставио га је на своје место. Тако исто жуп. скупштина недопусти неким Шиђанима да збаце свога кнеза.

У Вуковару влада највеће задовољство што је влада општински одбор повратила.

У Турском Бечеју 25. јануара 1875. Ако не у читавом Банату (Та читавом, читавом а није баш ни Бачка утекла, па ни Срем брате, Ур.) а оно бар овде у нашем крају обичај је водити нову младу на воду и то овим гадним начином. Други дан по венчању искупе се сви они, који су у сватови били, и мушки и женски; неколико мушких обуку се у женске хаљине као какве циганке, нагараве се, узму парче дрвета у место преслице па намештају на њега гудељу или вуне, па тако, као бајаги предући иду на Тису (а ди Тисе нема онде на бунар.) Један узме два котла на обраницу или двоје један котао на носе на воду. Младу обучену у венчано руво воде две девојке (или жене) испод руке, а остали, који са звонцадма, који са клепетушама, тепсијама или каквим олупаним гвоздењацима иду с њима звонећи и дупајући у тепсије и гвоздењаке, свађају се, туку се грде се, певају, вичу и свакојаке накараде праве, те нам се стран свет и овдашњи Маџари и Швабе смеју и ругају (што је гадно гадно, треба заиста да се искорени тај сраман обичај, али нека се ти Маџари и Швабе баш тако и не смеју, има и њихових лудрија доста, њихове машкаре о фашингама нису ни мало лепше. Ми ћемо чистити испред своје куће, али нег и они најпре почисте своје ђубре, па нег се онда нашем ругају! У.) а и сваки паметан човек мора се гнушати на оваково што, што је за нас Србе велика срамота. Ево до сад не нађе се нико да нашем све-

ту то докаже, да је лудо и да га од тог одучи, а ја сам чекао да се когод нађе, који би боље него ја умео то описати (да на јавност изађе, јер говорити не помаже ништа); али ево до сад још нико није па већ не могу више да чекам. Ја вам пишем овако, а ви радм чести наше немојте ово бацити у кошар, већ му дајте места у вашем цењеном листу не би ли се тим путем колко толко тај рђави обичај искоренио, а ја ћу се трудити, па ћу сваком исто про-

читати или дати да чита, који год овај лист не држи. (Лепна хвала на допису, а јеш лепша на обећању. Памет се мора и намећати, што но кажу на левак у главу сипати, ако друччије не иде. Наш свет ће радије купити каш вина, него искру памети. Ала и ако не слуша говор му, дотужа ће му, па ћете чути само за то, да те поштено изгрди, но и то је добит, нек се саме говори и перед вла може добро седити У.)
Један Србин.

Л И С Т А К.

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

— Недавно био је турски посланик код рускога цара и овај му је кад је била реч о подгоричком сукобу, рекао, да ће по Турску зло бити ако не будне паметнија.

— У Шпанији хоће да се Карлисте измире и без краља, али ипак крв се пролева и последњих дана у битци код Алабарачина погинуло је 25 Карлиста, 62 рањено амного заробљено. О томе колико је краљевих погинуло, новине не показују, али ни краљеви нису од гвожђа. Браћа се дакле узајмице кољу.

— Цар Александар писао је својеручно кнезу црногорском Николи, да се ни пошто у рат неупушта. Кнез и народ помупао га је.

— Цар хинески умро је 15 о. м. и сада се тамо буна диже због тога ко ће бити цар.

— И младо-Чеси и старо-Чеси неће на сабор у Геч, него одговорише писмено, да они не признају сабор бечки по ишту вемањски сабор чешки.

— Руски генерал-конзул Васиљ у Скадру добио је из Негрограда заповест, да иде на Цетиње, да помогне кнезу Николи, да умири Црногорце. Дакле ватра још горе ако ако и не букти у пламен.

— У Србији је ново министарство ових дана постављено. Чумић, Каљевић и Широћанац иступили су.

— Од пет Турака, који су осуђени на смрт због подгоричког покоља, двојица су побегли из затвора. У Црној Гори зна се, да су испуштени а не побегли, те ће бити нева заплета.

— Силна велика господа протестантске вере у Енглеској и по осталоме свету; владике, губернатори, па и сами министри писали су Султану, да даде слободу свакој вери и послали су то писмено по важним људма у Цариград, но ма да се енглески заступник на двору вадишипом заузимао да их пред султана пусте министри турски то недопустише. Нека виде и ти покровитељи турски, ти Енглеви, да Турчин остаје Турчин.

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Најбогатији човек на свету) живи у Бразилији, име му је Суза Кабрал, зову га дијамантски краљ. Цело имање његово износи педесет хиљада милиона долара. Долар један вреди 2 ф. 10 н. Дакле у нашем новцу има сто десет хиљада милиона ф. Тиме би могао двадесет пуга исплатити аустријски државни дуг. Кад би се смиловао на сирема Гицију министра нашег, да му се толико глава не пуши, како ће исплатити дуг државе мађарске, па тек би му било тако, као ко има двадесет форината на једну другоме поклони. Богатство своје стекао је тај човек на дијамантским пољанама. Пре негде удао је своју јединицу кћер Малију за једнога што гради железнице у Америци. И овај није сиромашак према нама али тасту ни близу није дошао. Он има 6 милиона долара. Њих двоје видило се први пут на балу у Пернамбуку и заводело се. У сватови беше хиљаду свата. Позив свакоме свату послат је у златној кутији са зла-

тном бравом и кључем. Свака кутица кошта 330 ф. а. вр. дакле је само на позив потрошио три стотине тридесет хиљада форината. Цреће којим железница беше навићена и пут од железнице до куће девојачке коштало је 110 хиљада форината а. в. Мираз је девојачки право чудо од богатства. Мати јој је дала 365 најскупоценијих хаљина, дакле за сваки дан по једну нову хаљину, само кад буде преступна година онда ће сирота морати ићи без аљине, осим тога добила је 1840 других дарова. Отац јој дао преко сто кућа које у варошима које ван ових поклонио јој је један пароброд и унапред исплатио је за 10 г. матрозе и све што на лађи треба. Најскупоценија јој беше јој марама на врату искићена сами дијаманти. Она вреди две стотине четрдесет и три милиона форината. Поља из којих тај богаташ дијаманте вади доноси му на годину чисте хасне 42 милиона форината. Да једе новце па их за живота не би појео.

(Несмете дизати школе.) Словени у Туроц Св. Мартину обрете се на народ свој и чешки и позову да прилаже да се у Туроц Св. Мартину на место укинуге гимназије друга нова отвори. За осам дана накупи се толико новаца колико треба за гимназију, но министар просвете недопусти, да се гимназија отвори.

(Грмљавина у сред зиме.) У Сегедину је 11 о. м. читаву ноћ севало и грмело, а у Араду је сутра дан грмело и падала киша пљуском. Људи проричу отуда добру годину. А у Загребу и Вараждину беше осам дана доцније тава олуја као у сред лета. —

(Иван Шинковић.) парох католички у Мартиванцу узео је сам 15 бројева „Пучког пријатеља“ листа за народ у Хрватској и поклонио својим сељанима. На тај начин може пзлазити такав лист. Ако наши свештеници поред жене и деце нису у стању на католичког пароха угледати се могу наши калуђери вишега реда, а нарочито манастири наши ваљало би да за своје прњаворчане по неколико листова набаве и онако су прњаворци најзапуштенији у народу нашем.

(Одбор за регулисање (исправљање) Тамиша, Беге и Брзаве), добио је допуштење, да гради железницу поред тих вода. Једна пруга иће од Ђерђамоша до Тисе, друга од Шага до Панчева а трећа поред воде Брзаве.

(Бела застава.) На згради срескога суда у Вјелаку у Корупској (Керптен) био се дне 18 прошлога месеца бео барјак, што је знак да су сви затвори у месту били празни. Од 1850. године то је први пут како се то десило, али већ се после по дне морао скинути,

(У Босни потурчило се.) последњих 15 година више него за четир стотине година пре.

О Г Л А С.

ЗАЈАМ коме треба на непокретна добра по 6% под најбољим условијама, нека се обрати само једном коресподенц-картом на „Општи прометни заводу Сентомашу (Sz. Tamás)

ВЛАСНИК „ЗАДРУГА ЗА СРПСКУ НАРОДНУ ШТАМПАРИЈУ.“ — УРЕДНИК Панта Поповић.

Српска народна задружна штампарија Новоме Саду 1875 год.